

แนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้น
พื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4
Guidelines for the Participation in Academic Administration of Basic
Education Board under Khon Kaen Primary Educational Service
Area Office 4

อรุณรัศมี พิฆาตไพรี^{1*} นียดา เปียมพีชนะ²
Arunrasamee Pikhatapairee¹ Niyada Peampuetna²

¹นักศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

²อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

¹Master's degree student, Department of Educational Administration, Northeastern University

²Lecturer in Master of Education Program, Educational Administration Program, Northeastern University

*Corresponding author e-mail: arunrussamee@gmail.com

(Received: 9 March 2020, Revised: 13 March 2021, Accepted: 13 March 2021)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็น และเพื่อศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 รวมทั้งสิ้น 381 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์หรือการประมาณจากจำนวนประชากร ร้อยละ 20 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำนวน 24 คน โดยเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตรฐานค่า 5 ระดับ มีค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) เท่ากับ 0.67-1.00 และความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ 0.93 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับ ปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์ของการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก

2. ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 พบว่า ด้านที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ รองลงมา คือด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ส่วนด้านที่มีความสำคัญน้อยที่สุด คือ ด้านการจัดแหล่งเรียนรู้

3. แนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 คือ 1) ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ คือ การมีส่วนร่วมในการวางแผน ให้คำปรึกษาเสนอแนะ เกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ อาทิ กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ กระบวนการสร้างความรู้ กระบวนการคิด กระบวนการทางสังคม 2) ด้านการบริหารหลักสูตร คือ การมีส่วนร่วมในการให้ความเห็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น และสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) ด้านการประกัน

คุณภาพภายในสถานศึกษา คือ การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยใช้วิธีการที่หลากหลายและเหมาะสม 4) ด้านการจัดแหล่งเรียนรู้ คือ การมีส่วนร่วมในการจัดแหล่งเรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอกของสถานศึกษา เพื่อให้ครูและนักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม, การบริหารงานวิชาการ, การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ABSTRACT

The objectives of this research were to study the current situation and the desirable conditions, to study the need and to study the guidelines for participation in academic administration of the basic education board under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 4. The sample group used in this research consisted of Basic Education Board under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 4, with the total number of 381 people selected by using the criteria or estimation from the population of 20 percent. The target group used in the research was basic education board under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 4, with a total number of 24 people. The instrument used for data collection was a 5-level rating scale questionnaire with content validity (IOC) at 0.67-1.00 and reliability of the whole questionnaire at 0.93. The statistics used in data analysis comprised percentage, frequency, mean and Priority Needs Index (PNI modified).

The research results were found that:

1. The current situation of participation in academic administration of academic administration of the basic education board under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 4, in overall, was rated at a moderate level and the desirable conditions of participation in academic administration of academic administration of the basic education board under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 4, in overall, were rated at a high level.

2. The analysis results of the needs of participation in academic administration of academic administration of the basic education board under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 4 showed that the most important aspect was learning process management, followed by curriculum administration and internal quality, the least important aspect was learning resources management.

3. Guidelines for participation in academic administration of academic administration of the basic education board under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 4 were as follows: 1) On learning process management: The board should participate in planning, advice and suggestions on learning process such as the integrated learning process, the process of knowledge creation, thinking process and social process. 2) On curriculum management: The board should participate in giving opinions and suggestions on learning content in accordance with the needs of learners, communities, and localities and in accordance with basic education core curriculum. 3) On internal quality assurance: The board should participate in the examining and reviewing internal education quality by using various and appropriate methods. 4) On learning resources management: The board should participate in provision and management on learning sources both inside and outside of the schools so that teachers and students can learn by themselves.

Keywords: Participation, Academic Administration, Participation of Basic Education Board

บทนำ

งานวิชาการเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาในการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามที่ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และ(ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัวรวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้ที่มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนการวัดผล ประเมินผล รวมทั้งปัจจัย เกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่นได้อย่างมีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพ (แก่นนคร พูนกลาง 2559) ได้มีนักรการศึกษาหลายท่านให้ความหมายของการบริหารวิชาการไว้ดังนี้ การบริหารงานวิชาการ เป็นการบริหารกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษาหรือโรงเรียนเกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดี และมีประสิทธิภาพที่สุด เพราะเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาทุกแห่ง คือ การให้ความรู้ทางด้านวิชาการแก่ผู้เรียน (จิรวิทย์ มั่นคงวัฒนะ, 2555) การบริหารงานวิชาการ เป็นการดำเนินงานกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน (ธวัชชัย ตั้งอุทัยเรือง, 2557)

จากการที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานถูกมอบหมายให้มีหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารสถานศึกษา ดังนั้นบุคคลที่จะมาปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทที่กำหนดขึ้นจึงเป็นเรื่องที่สำคัญ โดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการ เป็นบทบาทสำคัญของคณะกรรมการสถานศึกษาในการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การพัฒนาสื่อการเรียนรู้อ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผล การวิจัยทางการศึกษา การนิเทศการศึกษา และการจัดระบบประกันคุณภาพภายใน (ลัญจกร นิลกาญจน์, 2557) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจึงมีความสำคัญในการมีส่วนร่วมในการวางแผน การดำเนินงานตามแผน การตัดสินใจ เป็นที่ปรึกษา ให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของสถานศึกษา แต่จาก ผลการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการที่ผ่านมายังพบปัญหาหลายประการ เช่น คณะกรรมการส่วนหนึ่งยังขาดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงาน และความขัดแย้งระหว่างคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับผู้บริหารสถานศึกษา และครูในโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นเพียงที่ปรึกษาหรือผู้ปฏิบัติตามการร้องขอจากสถานศึกษา และการมีภาระงานมาก ไม่มีเวลาร่วมประชุม หรือมีการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อปฏิบัติงานในหน้าที่น้อยครั้ง ซึ่งอาจทำให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามบทบาทและหน้าที่ของตนเองไม่ได้อย่างเต็มที่ (โสภิตา พลอดภัย, 2556) บุคคลที่เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาที่ได้รับการแต่งตั้ง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการน้อยมาก ขาดความชัดเจนในบทบาทหน้าที่ของตนเอง และยังพบปัญหาเรื่องกรรมการไม่มาประชุมหรือ มาประชุมแต่ไม่แสดงความคิดเห็น บทบาทการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจึงไม่บรรลุตามเจตนารมณ์เท่าที่ควร (ปลื้มพร ประไพพงษ์, 2556) และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีส่วนร่วมในการพิจารณาให้ความเห็นชอบในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา การพิจารณาการปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาน้อยกว่ากิจกรรมด้านอื่น (วรวิฑูมิ ต๊ะคำวรรณ, 2558)

จากการศึกษาในส่วนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 4 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รับผิดชอบการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ในเขตอำเภอคำชะโนด อำเภอเขาสมอทอง อำเภออุบลรัตน์ อำเภอกระนวน และอำเภอคำสูง มีสถานศึกษาในสังกัด จำนวน 175 โรงเรียน จากผลการดำเนินงานที่ผ่านมา พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ยังขาดความชัดเจนเรื่องบทบาท

หน้าที่ของตน บุคคลที่เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่ได้รับการร้องขอจากสถานศึกษามากกว่าการได้รับคัดเลือกตามกระบวนการอย่างแท้จริง ทำให้ขาดความกระตือรือร้นในการปฏิบัติหน้าที่ นอกจากนี้ยังขาดความรู้ความเข้าใจ ไม่มีส่วนร่วมในการวางแผน ขาดแนวทางการปฏิบัติ ขาดการติดตามงานอย่างต่อเนื่อง คณะกรรมการไม่ทราบปัญหาแท้จริงของสถานศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4, 2560) อีกทั้งการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 อยู่ในระดับปานกลาง ดังที่ สุธิตรา จรทะผา และคณะ (2554) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กรณีศึกษาโรงเรียนเนินลาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 พบว่า สภาพปัจจุบันการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารโรงเรียนเนินลาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 พบว่า โดยภาพรวมการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารทั่วไป ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงบประมาณ ถ้าหากผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อาทิ การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร ให้เหมาะสมกับผู้เรียนให้มีความทันสมัย สอดคล้องกับชุมชน สอดคล้องกับนโยบายของสถานศึกษา และสอดคล้องกับนโยบายของชาติ ในยุคไทยแลนด์ 4.0 นอกจากนี้ยังประสบปัญหาเกี่ยวกับนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยที่กระบวนการสำคัญที่จะพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ คือ การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครูผู้สอน ผู้ปฏิบัติงานวิชาการและผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งนับว่าเป็นกลไกที่สำคัญที่สุดในการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพและการบริการสถานศึกษาให้มีประสิทธิผล

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 เพื่อจะได้แนวคิดและแนวทางที่ดีในการมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายของงานวิชาการในสถานศึกษา และผลจากการศึกษานี้จะได้ใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและหน่วยงานอื่นที่สนใจนำไปประยุกต์การบริหารการศึกษาในการบริหารงานวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4
2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

3. เพื่อศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จากสถานศึกษาจำนวน 175 แห่ง ขนาดเล็ก จำนวน 120 แห่ง ขนาดใหญ่ จำนวน 55 แห่ง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 1,905 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ แนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ 1) ด้านการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา 2) ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ 3) ด้านการจัดการแหล่งเรียนรู้ 4) ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) แบ่งเป็น 2 ระยะ คือวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) (Creswell, 2013) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

การวิจัยขั้นตอนที่ 1 ศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์วรรณกรรม เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ และศึกษาความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ

การวิจัยขั้นตอนที่ 3 จัดทำร่างแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิจัยขั้นตอนที่ 4 การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยผู้เชี่ยวชาญ

การวิจัยขั้นตอนที่ 5 สรุปแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จากสถานศึกษาจำนวน 175 แห่ง ขนาดเล็ก จำนวน 120 แห่ง ขนาดใหญ่ จำนวน 55 แห่ง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 1,905 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์หรือการประมาณจากจำนวนประชากร ร้อยละ 20 (บุญชม ศรีสะอาด, 2556 : 91) ได้กลุ่มตัวอย่างจากสถานศึกษาขนาดเล็ก 24 แห่ง สถานศึกษาขนาดใหญ่ 11 แห่ง จำนวนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 381 คน

การวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนบ้านกุดน้ำใส ตำบลกุดน้ำใส อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น และโรงเรียนบ้านคำบง ตำบลสสะอาด อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น โดยผู้ให้ข้อมูลหลัก

ประกอบด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนบ้านกุดน้ำใส เป็นตัวแทนโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 9 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนบ้านคำบาง เป็นตัวแทนโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 15 คน รวมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 24 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ตามการวิจัยขั้นตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ที่ใช้สอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ประกอบด้วย 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้น ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) นอกจากนี้ ยังมีอุปกรณ์ที่ช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ กล้องถ่ายรูป เครื่องบันทึกเสียง สมุดบันทึก และเครื่องคอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊ก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การวิจัยเชิงปริมาณ

1.1 ผู้วิจัยได้ขอหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 แจ้งให้บุคลากรของสถานศึกษาทราบ และเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม

1.2 ผู้วิจัยลงภาคสนามทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยการนำหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลตามสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 381 คน และได้แบบสอบถามกลับมา จำนวน 381 ฉบับ คิดเป็น ร้อยละ 100

1.3 ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างก่อนการนำไปวิเคราะห์

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

2.1 ขออนุญาตให้คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือจัดทำหนังสือถึงผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 เพื่อขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาจากสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 สถานศึกษา คือ 1) โรงเรียน บ้านกุดน้ำใส ตำบลกุดน้ำใส อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น 2) โรงเรียนบ้านคำบาง ตำบลสะอาด อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

2.2 นำหนังสือขออนุญาตจากผู้อำนวยการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ไปยื่นต่อผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านกุดน้ำใส โรงเรียนบ้านคำบาง สังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 เพื่อขออนุญาตลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้นจำนวน 24 คน

2.3 ผู้วิจัยนัดหมาย วัน เวลา สำหรับการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยได้เดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองตามวัน เวลา ที่นัดหมาย ผู้วิจัยจะสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายแบบเจาะลึก (In-depth Interview) โดยใช้ประเด็น แนวทางการสัมภาษณ์ ทำการรวบรวมข้อคิดเห็น แนวการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และข้อเสนอแนะต่าง ๆ จากประสบการณ์ตรงของผู้ให้สัมภาษณ์ โดยมีการจดบันทึก ถ่ายภาพ สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างที่อยู่ในโรงเรียนเป้าหมายเพื่อนำมาสรุป และประเมินผลการดำเนินงาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิจัยเชิงปริมาณ การวิเคราะห์ข้อมูล

1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย เพื่ออธิบายคุณลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ค่าความถี่ และร้อยละ

1.2 การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 สถิติที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1.3 การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของทางกรมมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 สถิติที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเชิงคุณภาพ การจัดทำร่างแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยการวิเคราะห์เนื้อหาแล้วบรรยายข้อมูลที่ได้จากการศึกษา

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีส่วนร่วมสูงสุด คือ ด้านการจัดแหล่งเรียนรู้ อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมา คือ ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านที่มีส่วนร่วมต่ำสุด คือ ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ อยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์ของการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีส่วนร่วมสูงสุด คือ ด้านการจัดแหล่งเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านการบริหารหลักสูตร อยู่ใน ระดับมาก ส่วนด้านที่มีส่วนร่วมต่ำสุด คือ ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก

2. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดย

ภาพรวม พบว่า ค่าดัชนี $PNI_{Modifieds}$ ของความต้องการจำเป็นเฉลี่ย เท่ากับ 0.34 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความสำคัญอันดับหนึ่ง คือ ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ $PNI_{Modifieds} = 0.38$ รองลงมา คือด้านการบริหารหลักสูตร $PNI_{Modifieds} = 0.36$ ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา $PNI_{Modifieds} = 0.35$ และด้าน การจัดแหล่งเรียนรู้ $PNI_{Modifieds} = 0.25$ โดยเรียงตามความสำคัญดังนี้ 1) ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ 2) ด้านการบริหารหลักสูตร 3) ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และ 4) ด้านการจัดแหล่งเรียนรู้

3. ผลการศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 คือ 1) ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ คือ ควรมีส่วนร่วมในการวางแผน ให้คำปรึกษาเสนอแนะ เกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ อาทิ กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ กระบวนการสร้างความรู้ กระบวนการคิด กระบวนการทางสังคม 2) ด้านการบริหารหลักสูตร คือ ควรมีส่วนร่วมในการให้ความเห็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น และสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา คือ ควรมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยใช้วิธีการที่หลากหลายและเหมาะสม 4) ด้านการจัดแหล่งเรียนรู้ คือ ควรมีส่วนร่วมในการจัดแหล่งเรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอกของสถานศึกษา เพื่อให้ครูและนักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

การอภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยภาพรวม พบว่า มีการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการจัดแหล่งเรียนรู้ ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการบริหารหลักสูตร และด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ยังไม่เข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของตนเอง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการไม่มาก และเข้าใจว่าการจัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของสถานศึกษา จึงไม่กล้าแสดงความคิดเห็นโดยตรง การจัดการศึกษาในชุมชนที่มีต่อสถานศึกษาจึงเป็นเพียงการเข้ามาเกี่ยวข้องและให้ความร่วมมือในด้านการจัดกิจกรรมเท่านั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ อิศรพล ปิ่นขจร (2556) ได้ศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคกาฬสินธุ์ เขต 3 พบว่า ภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีปัญหามากที่สุดคือด้านวิชาการ สาเหตุเพราะคณะกรรมการสถานศึกษายังไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองเท่าที่ควร มีความเข้าใจว่าการจัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของคณะครูในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภัญญา ตลอดภพ (2558) ได้ศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ในจังหวัดนครสวรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 พบว่า ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ ข้อที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาครูด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เนื่องจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไม่มีความรู้ในเรื่องการจัดกระบวนการเรียนรู้และไม่มีเวลามาร่วมสังเกตการณ์ในการจัดการเรียนการสอนของครู ครูไม่เปิดโอกาสให้คณะกรรมการเข้ามานิเทศติดตามการจัดการเรียนการสอนของครู

2. สภาพที่พึงประสงค์ของการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยภาพรวม พบว่า อยู่ใน ระดับมาก เมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมที่พึงประสงค์ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดแหล่งเรียนรู้ รองลงมา คือ ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 มีความประสงค์ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทุกแห่งได้เล็งเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาให้ได้คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ตามข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง และเพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริม และกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพทางการศึกษา ด้านการจัดแหล่งเรียนรู้ อาทิ ควรส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยนำภูมิปัญญาทรัพยากรแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมา ใช้ประโยชน์ ควรส่งเสริมสนับสนุนการจัดแหล่งเรียนรู้ให้เป็นเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) ได้แก่ Facebook Twitter Line เป็นต้น และควรพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนเพื่อบูรณาการการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องตามสถานการณ์จริง สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561) ได้กำหนดแนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ สรุปได้ว่า สถานศึกษาที่จัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีสิ่งสำคัญที่บ่งบอกได้อย่างชัดเจนหลายประการ อาทิ มีความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษาบ้านและชุมชน ความใกล้ชิดและไว้วางใจกัน จัดสิ่งแวดล้อมที่จำเป็นอย่างมีระเบียบ สะอาด และปลอดภัย จัดบรรยากาศที่ส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการ ใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่อย่างเต็มที่และวางแผนงานอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วันวิสาข์ ดั่งสินวล (2560) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ในจังหวัดพัทลุง พบว่า ควรเปิดโอกาสแก่ผู้ปฏิบัติงานในองค์กรได้มีส่วนร่วมในการเสนอแนะ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และร่วมพัฒนางานด้วยความเต็มใจ อุทิศแรงกายแรงใจมุ่งมั่นต่องานเสมือนว่าตนเองเป็นเจ้าขององค์กร ทุกฝ่ายร่วมมือกันปฏิบัติงาน

3. ความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยภาพรวม พบว่า ค่าดัชนี $PNI_{Modifieds}$ ของความต้องการจำเป็นเฉลี่ย เท่ากับ 0.34 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ เป็นด้านที่มีความต้องการจำเป็นของการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 สูงเป็นอันดับหนึ่ง โดยมีค่าความต้องการจำเป็น $PNI_{Modifieds}$ เท่ากับ 0.38 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 มีความต้องการจำเป็น อาทิ ควรให้คำปรึกษา เสนอแนะแนวทางให้กับครูในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครู ใช้เทคนิควิธีการสอนที่หลากหลาย อาทิ การจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา (STEM Education) การเรียนรู้แบบโครงงาน (Project Based Learning) การวิจัยในชั้นเรียน หรือวิจัยเชิงปฏิบัติการ ประเมินผล การนิเทศการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561) ได้กำหนดแนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ โดยมีแนวคิดในการกำหนดมาตรฐานในด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนซึ่งจะบ่งบอกถึงคุณภาพการจัดการศึกษา การจัดการเรียนการสอนที่ยอมรับกันว่าส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้

อย่างแท้จริง เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญซึ่งเน้นที่การปฏิบัติ (active learning) เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและการปฏิบัติที่นำไปสู่การเรียนรู้ที่ลึกซึ้งและคงทน สอดคล้องกับงานวิจัย ของนัฐริยา ฉัตรรักษา (2558) ได้ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการบริหารจัดการงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 พบว่า ด้านส่งเสริมสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนการสอน และการวิจัย ส่งเสริมสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ และวิจัยในชั้นเรียนอย่างสม่ำเสมอใช้กระบวนการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้และเป็นกระบวนการแก้ปัญหา

4. แนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ขอนแก่น เขต 4 พบว่า ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ เป็นด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดเป็นอันดับหนึ่ง โดยมีค่าความต้องการจำเป็น $PNI_{Modifieds}$ เท่ากับ 0.38 โดยมีแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ คือ การมีส่วนร่วมในการวางแผนให้คำปรึกษาเสนอแนะ เกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ อาทิ กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ กระบวนการสร้างความรู้ กระบวนการคิด กระบวนการทางสังคม ส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อ ดิจิทัล การจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา (STEM Education) การเรียนรู้แบบโครงงาน (Project Based Learning) การวิจัยในชั้นเรียน หรือวิจัยเชิงปฏิบัติการ การจัดบรรยากาศในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้และใช้สื่อเทคโนโลยีที่เหมาะสม ประเมินคุณภาพการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ การระดมทรัพยากรต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกท้องถิ่นเพื่อนำมาพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ควรมีแนวทางในการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ ที่มีลักษณะหลากหลายร่วมกันในลักษณะผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จัดหาเนื้อหาที่มีความหลากหลายครอบคลุมทุกมิติ ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภัญญา ตลอดภพ (2558) ได้ศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ในจังหวัดนครสวรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 พบว่า แนวทางด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนในการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน การจัดอบรมหรือศึกษาดูงาน การสนับสนุนรางวัลเพื่อเชิดชูเกียรติ และเป็นขวัญกำลังใจสำหรับครูที่มีผลงานในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน การมีส่วนร่วมในการจัดหา ผลิตสื่อเพื่อพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการที่หลากหลาย และการมีส่วนร่วมในการกำกับ ติดตามคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
 - 1.1 ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะแนวทางให้กับครูในการจัดกระบวนการเรียนรู้
 - 1.2 ด้านการบริหารหลักสูตร คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรให้คำปรึกษาและให้ข้อเสนอแนะความสอดคล้องของกลุ่มสาระการเรียนรู้กับความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น
 - 1.3 ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำระบบและกลไกการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และทบทวนแก้ไข ปรับปรุง ในการจัดทำรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา

1.4 ด้านการจัดแหล่งเรียนรู้ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการสืบค้นข้อมูลและสร้างเครือข่ายสังคมในอินเทอร์เน็ต (Social Networking) อาทิ Facebook, Line ,Twitter เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้

2.2 ควรศึกษาการพัฒนาตัวบ่งชี้การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้

2.3 ควรศึกษาการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ ดร.นิตดา เปี่ยมพีชนะ อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดร.วานิช ประเสริฐพร คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบ ชี้แนะแนวทางแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างยิ่ง ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. สำเร็จ ยุรชัย ดร.พา อักษรเสื่อ ดร.วิเชียร รุ้ยนิยง ดร.ถวิล ลดาวัลย์ ดร.จิรวัดน์ วรณโรจน์ ดร.ศศิรดา แพงไทย ดร.รัชนิวรรณ อนุตระกูลชัย ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือและตรวจสอบร่างแนวทางเพื่อการวิจัย ขอขอบคุณคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ที่ได้ข้อมูลในการสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลในการทำวิจัยในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- แก่นนคร พูนกลาง. (2559). *ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1*. วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา, 2559.
- จิรวิทย์ มั่นคงวัฒน์. (2555). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา*. (ออนไลน์) 2555 (อ้างเมื่อ 19 ธันวาคม 2561) จาก <https://www.gotoknow.org/posts/344746>
- ทศนีย์ วงศ์เย็น. (2553). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมกรุงเทพฯ.
- ธวัชชัย ตั้งอุทัยเรือง. (2557). *รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคกลางของประเทศไทย*. *วารสารวิจัย มสค สาขามนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์*, 10(3), 95-112

- นัฐริยา ฉัตรรักษา. (2558). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิเขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *วิธีการทางสถิติสำหรับกรวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปลื้มพร ประไพพงษ์. (2556). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครจังหวัดนนทบุรี. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยปทุมธานี.
- ลัญจกร นิลกาญจน์. (2557). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้. *วารสารนาคบุตรปริทรรศน์*. 6(2), 90-98.
- วรวิมล ต๊ะคำวรรณ. (2558). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.
- วันวิสาข์ ดั่งสินวล. (2560). การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยม เขต 12 ในจังหวัดพัทลุง. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4. (2560). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2561*. ม.ป.ท.: ม.ป.พ..
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). *แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ*. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท..
- สุกัญญา ตลอดภพ. แนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ในจังหวัดนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 2558.
- สุจิตรา จรทะผา. (2553). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการบริหารงานโรงเรียนเนินลาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- โสภิตา ปลอดภัย. (2556). *การศึกษาบทบาทกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการพัฒนาโรงเรียนเครือข่าย สมุย 1*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- อิสรพล ปินขจร. (2556). *การศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์.

